

MARIA – SLUŽEBNICE PROMĚNY

Změny, proměny a střídání jednoho druhým patří neoddělitelně k životu. Dnešek střídá včerejšek, vteřina vteřinu, staré ustupuje novému. Mění se lidé i svět kolem nás a my se měníme s nimi – jako rodičům se nám před očima mění děti, časem se mění kvalita manželských vztahů, mění se naše úhly pohledu na život i hodnota naší víry.

Proměny vytrhují z ustrnutí, porušují stereotypy a mohou nás vést k růstu i k regresi. Proto je dobré mít pro tyto procesy proměn zvláštní pochopení, rozpoznávat je a uvádět je citlivým způsobem do pohybu.

Příkladem člověka, který je zvláštním způsobem citlivý k těmto nevyhnutelným proměnám života, je Ježíšova matka Marie. Už samotný biblický text ji zachycuje, jak prochází jednotlivými životními fázemi a pomalu dozrává. V Nazaretě je dívkou, v Betlémě matkou a pod křížem ženou, která ztrácí to nejcennější, pro co žila. Na konci svého života a po smrti se pak stává nositelkou důstojnosti královny.

V obyčejné dívce Marii nalezneme pokoru, čistotu a ryzost, kterou zřetelně zahlédneme v líbezných a něžných tvářích gotických madon. Mateřstvím se tyto vlastnosti doplňují o péči, starostlivost a velkorysost a jsou určeny nejen dítěti, které chrání ve svém náručí, ale dodnes také zástupům lidí hledajícím útočiště pod jejím pláštěm. Pak radost vystřídá bolest a mateřství je nahrazeno ztrátou. Obraz Marie stojící pod křížem a pak držící na klíně mrtvé tělo svého syna se stal obrazem naděje pro

**MARIE JE SLUŽEBNICÍ MNOHA PROMĚN
– NEZPŮSOBUJE JE, ALE AKTIVNĚ
SE JICH ÚČASTNÍ.**

všechny, kterých se právě dotýká utrpení nebo ztráta nejbližších. K ní jsou směřovány modlitby v bolesti s důvěrou, že jim pro vlastní zkušenost nejlépe porozumí. Poslední proměnou je Marie – královna sedící na trůnu s korunou na hlavě, žezlem v ruce a měsícem pod nohama. Je obrazem té, která svým životem proměnila staré v nové. Spojila v sobě obrazy starověkých a antických bohyň mateřství, země, měsíce a nabídla lidstvu cestu ze změní magie a panteistických představ k vlastní hodnotě a identitě, která je zakotvena v Kristu a je pramenem k samostatnému a svobodnému rozhodování a zralému přijetí všech stránek života.

Marie je služebnicí mnoha proměn – nezpůsobuje je, ale aktivně se jich účastní. Mnohokrát slouží Bohu, který proměňuje k dobru a životu, a vzhle-

EVA MUROŇOVÁ

– JE V DANÁ, MÁ 3 DĚTI.

JE ZAMĚŠTNANÁ V KATECHETICKÉM
A PEDAGOGICKÉM CENTRU

PŘI OSTRAVSKO-OPAJSKÉM BISKUPSTVÍ.

dem k této rozmanitosti je škoda zkreslovat její obraz na asexuální, poslušnou a pasivně se obětující ženu. Podívejme se na některé z těchto situací podrobněji.

Lukáš popisuje Marii jako člověka, který je připravený s důvěrou od základu změnit svou životní koncepci. Na andělova slova se dává k dispozici poselství, které ji oslovilo a které vnímá jako nejvyšší smysluplné pro sebe i pro druhé. Titul „*služebnice Páně*“, kterým tato obyčejná dívka z Nazareta sama sebe pojmenovává, není projevem ponížení, ale aktivního rozhodnutí stát se tou, na které se naplní Boží příslib. Souhlasí ne proto, že se chce zalíbit nebo že to po ní vyžaduje někdo druhý a ona si chce zasloužit jeho pozornost a lásku. Souhlasí, protože to, co se má stát, se shoduje s jejím postojem. Vyjadřuje tak vnitřní svobodu, která se neorientuje podle očekávaných společenských norem, ale podle vlastního přesvědčení. Její připravenost k vnitřní proměně pak uvede do pohybu proměnu, která „*obráti dějiny*“ a zasáhne celý svět.

Tím, že Marie řekla ano dítěti, řekla také ano něčemu novému v sobě, a stává se matkou. Dává se do pohybu, aby se setkala s druhou ženou, která se tím, že čeká dítě v pokročilem věku, také dostala mimo tehdejší společenské normy. Obě prožívají své pozhřebání ve skrytosti, ale jejich setkání způsobí, že se jejich pochybnosti a strachy mohou proměnit ve společnou radost. Společně se mohou postavit proti společenskému tlaku a věřit, že Bůh „*povyšuje ponížené*“. To, co se stalo při jejich setkání, platí stále napříč dějinami. Když se vzájemně s otevřeností rozdělíme o to, co se „*v nás pohybuje*“, máme šanci, že se naše nejistota a pochybnost také promění v odvahu a sebedůvěru.

V Betlémě se Marie aktivně podílí na další proměně. Bůh se stává člověkem a jako každý člověk prochází v jejím lůně jednotlivými stádii vývoje, aby se nakonec mohlo tělo od těla oddělit a vstoupit do života. Poté, co se „*slovo stalo tělem*“, teď také díky ní přebývá mezi námi. Marie se stává matkou Božího syna a svým způsobem tak přisuzuje nesmírnou důstojnost všem lidem, kteří se cítí být rodiči reálnými i duchovními. Skrze ně přicházejí na svět také děti, které jsou Bohem poslané, a díky nim mohou spatřit světlo světa.

Lukáš popisuje Marii také jako ženu, která všechno, co se stalo, uchovávala ve svém srdci. Co si nechá člověk proniknout až do srdce, to se jej dotýká a přináší riziko zranění. Proto Simeon říká, že její „srdce pronikne meč“. Ve své moudrosti ví, že se jí radostně i bolestně dotkne všechno, co se bude dít v životě jejího dítěte – od radosti z jeho narození po bolest z jeho ztráty.

Evangelista Jan zachytil Marii zejména ve dvou situacích a obě mají také něco společného s proměnou. V první je Marie na svatbě v Káni Galilejské iniciátorkou proměny vody ve víno. Je citlivá k tomu, co lidem chybí, pojmenovává nedostatek a dává do pohybu proces této proměny. Není to náhoda, že je tento Ježíšův zázrak označován jako první z jeho veřejných skutků. Tím, že se Bůh stává člověkem, se může voda našeho života proměnit ve víno, život dostává novou příchut. Člověk, který řídí svůj život jen podle vnějších hranic a který je zvyklý pouze na vnější měřítka nastavovaná druhými, je o tuto příchut radosti ze slavení ochuzený, a to je škoda. Maria pro nás v této situaci může být výzvou k citlivosti k nedostatkům a k odvaze pojmenovat je, i přes riziko odmítnutí nebo nedorozumění.

Na konci Janova evangelia pak Ježíšova matka stojí pod křížem a prožívá další proměnu. Je to opět proměna životního nasměrování. Od svého syna slyší do této situace slova: „Ženo, to je tvůj syn, synu, to je tvá matka.“ Ježíš vybízí Marii, aby nezůstávala uzavřená, ale aby nasměrovala svou lásku k tomu, kdo ji potřebuje. Jeden úkol je dovršen, je třeba jej uzavřít, odpoutat se od něj a odkrýt nový.

Obraz matky s mrtvým synem v náručí je člověku s podobnou zkušeností velice blízký. Maria je v této situaci zase služebnicí proměny – prochází temnotou smutku a bolesti, aby je proměnila v něco, co je životodárné. Nerezignuje, přijímá bolest a ptá se: „Co se mám naučit, abych to, co prožívám, přestála?“ Bolest a smutek provázejí pocity samoty, nejistoty a zranění. V tu chvíli potřebujeme přítomnost druhých lidí a učíme se přijímat jejich pomoc. Když ji odmítneme, snadno přijmeme roli oběti, která obviňuje své okolí a dělá je za svou situaci odpovědným. Ani Maria nezůstává po Ježíšově odchodu sama. Má kolem sebe přátele, kteří ji podporují, a ona jim věří. Maria ztrácející své dítě, je člověkem, který je s vírou připraven v čase prázdnoty poslouchat, co se v něm děje. I když člověk zdánlivě není schopný nic dělat, může v sobě objevit místa, která mohou dozrát. Marie tento čas prožívá ve společnosti přátel tak dlouho, dokud se nevyjasní, jakým směrem by se všechno mělo ubírat dál. V přírodě je viditelné, jak zánik a smrt vedou

k novému životu. V utrpení je tato naděje, že navzdory všemu, co se stalo, směřujeme k něčemu novému, důležitá. Hloubku žalu to sice nezmenší, ale člověk snáze zahlédne „hvězdy naděje“, které mu pomohou vnímat jeho situaci aktivně a pomalu dozrávat k poznání, že i bolest se dá proměnit v pozitivní sílu.

V Marii královně se pak naše lidství proměňuje v lidství s královskou důstojností, kterou nám Kristus svou smrtí a vzkříšením vrátil. S Marií Bůh do světa vstupuje a s Marií z něj zase odchází, aby od té chvíle mohl mít každý člověk podíl na této největší proměně – na proměně lidského v božské, na zpřítomňování Boha ve světě, na posvěcování světa.

Pro křesťany je Maria člověkem, na kterém se dokonale vyplnilo Boží zaslíbení. Díky tomu, že se skrze ni stal Bůh člověkem, získala jako první z lidí podíl na královské důstojnosti, kterou už neproměnil ani nedostatek, ani odmítnutí, bolest nebo smrt. A vědomí této nezměnitelné královské důstojnosti nám všem přeji, tváří v tvář všem proměnám času.

LITERATURA:

- Jarosch, L., Grün, A., *Königin und wilde Frau. Lebe, was Du bist!* Vier-Türme GmbH-Verlag, Münster-schwarzach, 2005.
Gerl, H. B., *Die bekannte Unbekannte. Frauenbilder in der Kultur- und Geistesgeschichte.* Mainz, 1982.